

קונטרס

אהבת השם

אוצר החכמה

מאמר ראשון

הנה ידוע כי תרי"ג מצות נצטוינו בסיני כמו שנאמר תורה צוה לנו משה תורה בגמטריא תרי"א, ואנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, כדאיתא בסוף מכות, וידוע כי המצות כולם אין עומדין בשקול אחד בענין העונש, יש מצות שחיובן רק בעשה ויש שחיובן מלקות ויש חמורות מהם שעונשן כרת ומיתת ב"ד, ויש בחמורות שלשה שנבדלין עוד בחומר יותר מכל מצות התורה, אשר בכל המצות נענשין עליהן רק העושה אותן בזדון ביד רמה, אבל אם אונסין אותו לעבור עליהם לא חייבה התורה למסור נפשו למיתה עליהם כמו שנאמר וחי בהם ולא שימות על ידם, אבל על שלשה עבירות עכו"ם וג"ע ושפיכות דמים מחויב למסור נפשו למיתה עליהם שלא לעבור עליהם, ואפילו אם הוא בצנעא והעכו"ם הכופה אינו מכוון להעביר על דתו ורק מפני איזה סיבה שהוא וכמבואר ברמב"ם ויו"ד, ודיני עכו"ם ג"כ מבוארין שם באורך. ואבאר כאן רק הצריך לעניננו.

(א) הנה מבואר בגמרא ופוסקים דהשתחוויה היא אחת מן העבודות שחייבין עליהן מיתה לכל עבודת כוכבים שבעולם אף לאלו שאין דרך עבודתן בכך, ומבואר בתשב"ץ מגמרא דהוריות דהשתחוויה לעבודת כוכבים אף שלא בפישוט ידים ורגלים חיבי עליה מיתה¹. (ב) גם ידוע דמצות יהרג ואל יעבור הוא אף על אביזריהו דעבודת כוכבים היינו כל דבר שהוא לכבוד לה כגון לכבד ולהרביץ לפניו וכיו"ב שהעובר עליהן אינו חייב מיתה מ"מ לכתחלה מחויב למסור נפשו על זה. (ג) מבואר בפוסקים כי מחויב

1. בימים הקדמונים וכן כ"מ שנזכר מיתה או עונש הכל רק בימים הקדמונים.

למסור נפשו אף כשאנו מקבלו עליו לאלוה ואינו עושה אלא² מיראה ולהרבה פוסקים היא בכלל עבודה גמורה³ ואף מיתת ב"ד היה בזה כיון שעבד עבודת כוכבים במעשה אף שלבו לא היתה לזה.

והנה כל ישראל ב"ה חזקים באמונתם ודתם וכל איש ישראל כקטן כגדול מוכן הוא לתת חיי נפשו ומאודו בשביל^{אורח חיים} אמונתו כי ענין הזה מושרש הוא אצל כל איש ישראל מימי ילדותו למסור נפשו ומאודו בשביל אמונתו בה' וכמו שקוראין פעמים בכל יום בק"ש שה' אלקינו הוא אחד בשמים וארץ ובכל רוחות העולם, ואנו מקבלין לאהוב אותו ולמסור נפשינו על קידוש שמו הגדול^{שם} כשיזדמן, וכמו שאנו אומרינן ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך וזאת היא קבלת עול מלכות שמים, והנה מעולם כמעט למותר היה לדבר ביסוד הזה המסוכם ומושרש אצל כל ישראל ואשר זקנינו כבר מסרו נפשם לאלפים ורכבות על קידוש שמו הגדול באהבה וחיבה אשר זכרונם חרות על לוח לבנו בדמי חייהם, ואנו מזכירים אותם בכל שבת קודש לתהלה ולשבח לפני אלקינו, אכן כעת לפי הנשמע נמצא מכשול גדול בעו"ה בישראל שהרבה והרבה אנשים מישראל נכשלין בעון עבודת כו"מ בלי דעת, ולא יחשוב הקורא שאלו האנשים היו פורקי עול מתחלה ח"ו רק אנשים כשרים וישרים שיקר אצלם דברי ה' מאד בכל המצות וסובלים יסורים וחרפת רעב מפני שאינם רוצים שיתגאל נפשם במאכלות אסורות. והנה בשאר מצות התורה מתאמצים בכל נפשם ומאודם לקיימם ואעפ"כ בעון החמור הזה נכשלים בלי התבוננות את אשר לפניהם, כי שמעתי שיש מקומות (היינו באוסטרליא ואפריקא) שבעת חגם וכדומה שנכנסים העובדי כוכבים ומזלות לבית תפלתם ובתוכם הרבה יהודים וכשהם כורעים שם לפני

2. דהיינו לא מבעיא אם אותה היראה הי' דבר שנוגע רק להפסד נכסיו או ליסורי הגוף ולא לעונש מות בודאי מחויב להתרצות לזה ולא לעבוד לעכו"ם ח"ו, אלא אפילו אם אותה היראה הוא עונש ודאי של מות ממש שלא יתרגוהו כמו שהרגו לחבריו כשלא עשו רצונם אעפ"כ מחויב ליתן נפשו לכבוד קדושת השם וע"ז נאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל.

3. זה לא קאי על היכי שהי' סכנת מות כי אף שעבד עכו"ם כיון שאנוס הי' בזה אין חייב מיתה בידי ב"ד, ודע דאף שב"ד אין יכולין להענישו ע"ז מכל מקום גדול עונו מאד כי חילל בזה את כבוד השם ועבר על לאו דולא תחללו את שם קדשי כדאיתא ברמב"ם וכו' כתבו שארי הראשונים.

עבודת כוכבים שלהם כורעים היהודים ג"כ, והוא עון פלילי שאף שמצוים השרים לכל העם שישתחוו צריכים היהודים לעמוד על עמדם ולא להשתחות לעבודת כוכבים, ואם ישאלום ישיבום כי הלא יהודים אנחנו ומושבעים לה' אלקי השמים ואלקי הארץ שלא לעבוד זולתו וגם נשבענו בה' אלקינו לעבוד המלכים אשר אנו חוסים בצלם בלב ונפש ובודאי נשמור זה וניתן כל דם נפשינו ע"ז, אבל לא להפר השבועה אשר נשבענו לה' חלילה.

והנה כאשר ישיבום היהודים דבר זה בודאי יתקבלו דבריהם ולא יאונה להם כל רע ואפילו אם ימצא איזה מקום שיש בזה חשש סכנת נפשות ממש שיהרגום עבור זה ג"כ הלא כל איש ישראל מחויב למסור נפשו ע"ז העון, וזהו יסוד אמונת ה' שקבלנו בהר סיני להיות לנו לאלקים ושלא נעבוד לעכו"ם. והנה לרוב האנשים בא הענין רק מפני מיעוט התבוננות במה שלפניהם מחסרון ידיעה בחומר האיסורים האלו, ועל כן אערוך לפנייהם טורים אחדים בנין זה ואקוה שעי"ז יתאמצו בכל נפשם בשביל שמו הגדול והקדוש שלא יתחלל ח"ו.

ראשון לכל אנו צריכין להתבונן מענין יציאת מצרים שהי' העיקר בשביל זה כמו שכתוב אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים וגו', ולזה דיבור הראשון של הקב"ה עמנו בעת היציאה הי' אנכי ה' אלקיך וגו' בענין קבלת אלקות עלינו, וגם זה הי' ע"מ שנמסור נפשנו ע"ז וכמו שכתוב בתורה בפ' אמור ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים וגו', ואיתא בספרא על תנאי הוצאתי אתכם מארץ מצרים ע"מ שתמסרו עצמיכם לקדש את שמי ע"ש, והובא זה ברש"י, וגם בעת ששרו ישראל על הים אמרו⁴ זה א-לי ואנוהו, ואיתא במכילתא דהיינו שאדבר בניאותו ושבחו לפני כל אומות העולם, שהרי

4. ולדעתי ברור שבמאמר זה א-לי ואנוהו כונו ישראל לתקן מה שקלקלו מתחלה איזה מהם במצרים בענין עו"ג וכדאיתא במדרש שבעת שהיו על הים טען שר של מצרים הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז ובודאי לא עבדו ח"ו ברצון כי אם מתוך אונס כדי להקל מעליהם עבודת הפרך. וכדמשמע בתנא דבי אליהו זוטא פכ"ג שהיה להם חוק שמי שנשתעבד לאלהי מצרים היו מקילין מעליו העבודה, ובודאי שלא כהוגן עשו בזה שאף שבלעדם לא קבלו עכו"ם לאלוה מ"מ נתחלל שם

אוה"ע שואלים מה דורך מדוד שאתם מתים עליו ע"ש, והיינו מעת שראו את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים נתחזק אמונתם בה' וכמו שכתוב ויאמינו בה', ומתוקף האהבה שרו לה' שירה וקבלו על עצמן למסור נפשן על אחדותו ולנאותו בפני הכל, ומה שאמר אלקי אבי וארוממנהו, היינו דאמונתנו הקדושה היא מושרשת בידינו מצד שני פנים, אחד מצד קבלת האבות ואחד מצד הכרתנו בעצמה שראינו במצרים אותותיו ומופתיו, וכמו שכתוב כי עיניכם הוראות את כל מעשה ה' הגדול אשר עשה.

שנית צריכין אנו ללמוד מאבינו אברהם ע"ה שהוא ראש אמונתנו שהתחזק בכל כחו לעבוד לה' לבדו ומסר נפשו ע"ז וסבל כמה צרות מנמרוד שנחבש כמה שנים בבית האסורים והוא עמד בדעתו שלא לעבוד לעכו"ם עד שלבסוף נתרצה ליפול לכבשן האש מפני כבוד ה' ולא להסכים לנמרוד [וירד הקב"ה והצילו] כמו שכתוב אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים], ומאז והלאה בחר ה' בו להיות לו לאלקים ובכל מקום שהלך פירסם שם ה' בעולם ושהוא אלקי השמים והארץ אף שהי' אז לפי הטבע בסכנה עבור זה, כי כל העולם היו אז עובדי אלילים והוא הי' אחד שעמד נגד כולם להראות להם שכל אליליהם הבל וה' לבדו הוא א-ל עולם [וכמו שכתוב ויקרא שם אברם בשם ה' א-ל עולם וגם אמר אל מלך סדום הרימותי ידי אל ה' א-ל עליון קונה שמים וארץ], ואעפ"כ לא חשש על חייו כדי להרבות כבוד שמים וגם בנו יצחק ויעקב אבינו ע"ה ג"כ הלכו בדרך הזה לעבוד לה' לבדו, ואף אנו מבני בניהם מחויבין אנחנו למסור נפשינו על אמונת ה' ושלא נעבוד לעכו"ם בכל מקום שהוא.

שמים ע"ז, והיה להם לסבול יסורין של עבודת פרך ולא לחלל כבוד שמים, וגם היה נבואה מיוחדת ע"י אהרן הכהן להם איש שיקוצי עיניו השליכו ובגילולי מצרים אל חטמאו אני ה' אלקיכם [כמו שכתוב ביחזקאל] והם עברו ע"ז והיו חרון אף ה' עליהם עבור זה כמו שכתבו שם וע"כ אמרו עתה כל אחד ואחד זה א-לי ואנוהו היינו שאני מקבל השם לאלוק ואני מתרצה לקדש את שמו ולנאותו בפני כל באי עולם אפילו אם יהיה נוגע לי הדבר הזה לחיי נפשי, וכמו שאמר ר' עקיבא שם במכילתא ע"ז הפסוק וקרוב שלזה כונה ג"כ התורה במה שכתוב המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים דהיינו למסור את נפשו בשביל לקדש שמו [כדאיתא בספרא] ולא יתנהגו בקבלת אלקות כמו בתחלה.

שלישית⁴ אנו צריכין לזכור במה שאנו אומרין בפה בכל יום בוקר וערב פרשה שיש בה קבלת מלכות שמים, ושנאהב אותו אפילו אם עי"ז ינטל נפשינו כמו שכתוב⁵ ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך וגו', ואח"כ בברכת אמת ויציב אנו מקבלין כל אלו הדברים עלינו בקבלה שלמה ואנו אומרין ודבריו חיים וכו' על אבותינו ועלינו וכו' ואם כשיבוא לידו ישליך הדבר אחרי גוו יתבטל ממילא כל מה שקבל עליו כל ימי חייו [וזהו מרומז בתשובת ר' עקיבא שהי' מהרוגי מלכות שהשיב לתלמידיו ששאלו אותו בעת שהי' נידון ביסורין והי' קורא ק"ש ומכוון אז לקבל עול מלכות שמים באהבה, רבינו עד כאן⁶ אמר להם כל ימי הייתי מצפה מתי יבא מקרא זה לידי ואקיימנו ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו, ועיין לקמן במאמר שלישי].

מאמר שני

גם אנו צריכים להתבונן וללמוד הנהגה מזקנינו בדורות הראשונים כמו שכתוב שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך והוא המעשה שנזכר בדניאל [העתקתי כל לשון הכתוב למטה]⁵ אצל חנניא מישאל ועזריה שנתרצו ליפול בכבשן האש ולא להשתחוות להצלם ומן המעשה ההיא יש ללמוד כמה

5. נבוכדנצר מלכא עבד צלם די דהב וגו' נבוכדנצר מלכא שלח למכנש לאחשדרפניא סגניא ופחותא אדרגוריא גדבריא דתבריא תפתיא וכל שלטני מדינתא למתא לחנכת צלמא די הקים נבוכדנצר מלכא וכו' וזאת קרא בחיל לכוון אמרין עממיא אמיא ולשניא בעדנא די תשמעון קל קרנא משרוקיתא קיתרס שבכא פסנתרין סומפניה וכל זני זמרא תפלון ותסגדון לצלם דהבא די הקים נבוכדנצר מלכא ומן די לא יפל ויסגד בה שעתא יתרמא לגוא אתין נורא יקדתא כל קבל דנה בה זמנה כדי שמעין כל עממיא קל קרנא משרוקיתא קיתרס שבכא פסנתרין וכל זני זמרא נפלין כל עממיא אמיא ולשניא סגדין לצלם דהבא די הקים נבוכדנצר מלכא כל קבל דנה בה זמנא קריבו גברין כשדאין ואכלו קרציהון די יהודיא ענו ואמרין לנבוכדנצר מלכא לעלמין חיי אנת מלכא שמת טעם די כל אנש די ישמע קל קרנא משרוקיתא קיתרס שבכא פסנתרין וסיפניא וכל זני זמרא יפל ויסגד לצלם דהבא ומן די לא יפל ויסגד יתרמא לגוא אתון נורא יקדתא איתי גברין יהודאין די מניתא יתהון על עבדת מדינת בבל שדרך מישך ועבד נגו גבריא אלך לא שמו עליך מלכא טעם לאלהיך לא פלחין ולצלם דהבא די הקימת לא סגדין באדין נבוכדנצר ברגו וחמא אמר להיתיה לשדרך מישך ועבד נגו באדין גבריא אלך היתיו קדם מלכא ענה נבוכדנצר ואמר להון הצרא שדרך מישך ועבד נגו לאלהי לא איתכון פלחין ולצלם דהבא די הקימת לא סגדין כען הן איתכון עתידין די בעדנא די תשמעון קל קרנא משרוקיתא קיתרס שבכא פסנתרין וסומפניה וכל זני זמרא תפלון ותסגדון לצלמא די עבדת והו לא תסגדון בה שעתא תתרמוז לגוא אתון

דברים: א) שהאדם יפעול בדעתו שהוא מתרצה ליתן נפשו עבור כבוד השם ואז יוכל ליעשות לו איזה נס בענין זה שינצל [וכמו שאמרו והן לא ידיע להוא לך מלכא וגו'] אבל אם הולך ע"מ שיעשה לו נס אין עושין לו נס, וכן מצינו אצל מעשה דאור כשדים ששאלו לו להרן משל מי אתה אם משל אברהם או משל נמרוד והוסכם בדעתו שיראה אם אברהם ינצל יהי משל אברהם ואם לאו יהי משל נמרוד, וכשניצול אברהם מן הכבשן שלא נשרף שאלו לו להרן אח"כ משל מי אתה והשיב משל אברהם והפילוהו לכבשן ונשרף, משום שהוא נתרצה על מנת שיעשו לו נס, ולפיכך לא הגין עליו זכותו. ב) שלא יפול לב האדם עליו אף אם המושל בעצמו ציוהו לזה וברוב חימה. ג) אפילו אם רואה חיל רב מאד וכל שלטוני המדינה שעושים דבר זה מ"מ אל יפול לבו עי"ז, ואפילו אם רואה הרבה מישראל חבריו שמתפתים ג"כ לעצת המפתים ומשתחוים לעכו"ם מ"מ אל ישים לבו לזה דהא הכא ג"כ הרבה והרבה מישראל שמעו לנבוכדנצר והשתחוו [וכדמשמע בגמרא שע"ז היתה אח"כ גזירת המן מפני שהשתחוו לצלם], ואעפ"כ הם התחזקו בנפשם ונתרצו ליפול לתוך הכבשן ולא להשתחוות, וכבר נאמר בכתוב ולא

נורא יקדתא ומן הוא אלה די ישיזבכון מן ידי ענו שדרך מישך ועבד נגו ואמרין למלכא נבוכדנצר לא חשחין אנחנו על דנה פתגם להתכוך הן איתי אלהנא די אנחנו פלחין יכל לשיזבונא מן אחון נורא יקדתא ומן ידך מלכא ישיזב והן לא ידיע להוא לך מלכא די לאלהיך לא איתנא פלחין ולצלם דהבא די הקימת לא נסגד באדין נבוכדנצר התמלי חמא וצלם אנפוהי אשתני על שדרך מישך ועבד נגו ענה ואמר למזא לאתונה חד שבעה על די חזה למזיה ולגברין גברי חיל די בחילה אמר לכפתה לשדרך מישך ועבד נגו לארמא לאתון נורא יקדתא באדין גבריא אלך כפתו בסרבליהון פשתיהון וכרמלתהון ולבושיהון ורמיו לגוא אחון נורא יקדתא כל קבל דנה מן די מלת מלכא מחצפה ואתונה אזה יתירה גבריא אלך די הסיקו לשדרך מישך ועבד נגו קטיל המון שביבא די נורא וגבריא אלך תלתהון שדרך מישך ועבד נגו נפלו לגוא אתון נורא יקדתא מכפתין אדין נבוכדנצר מלכא תוה וקם בהתבהלה ענה ואמר להדברוהי הלא גברין תלתא רמינא לגוא נורא מכפתין ענין ואמרין למלכא יציבא מלכה ענה ואמר הא אנה חזה גוברין ארבעה שרין מהלכין גוא נורא וחבל לא איתי בהון ורוה די רביעיא דמה לבר אלהין באדין קרב נבוכדנצר לתרע אתון נורא יקדתא ענה ואמר שדרך מישך ועבד נגו עבדוהי די אלהא עליא פקו ואתו באדין נפקין שדרך מישך ועבד נגו מן גוא נורא ומתכנשין אחשדרפניא סגניא ופחותא והדברי מלכא חזין לגבריא אלך די לא שלט נורא בגשמהון ושער ראשהון לא התחרך וסרבליהון לא שנו וריח נור לא עדת בהון ענה נבוכדנצר ואמר בריך אלקהון די שדרך מישך ועבד נגו די שלח מלאכיה ושזיב לעבדוהי די התרחיצו עלוהי ומלת מלכא שניו ויהבו גשמיהו די לא יפלחו ולא יסגדו לכל אלה להו לאלההו.

תהיה אחרי רבים לרעות, ופירשו הראשונים שלא ילך אחרי הנהגת רבים אם היא לרעה. ד) שלא להרבות בויכוחים לפני המציקים להעביר על דת התורה ולהשתחות לעכו"ם רק לומר להם אנחנו מושבעים לה' אלקינו בורא שמים וארץ ולא נוכל לעבור על רצונו, ויש בכחו להציל אותנו מכל הצרות ואולי אין לנו זכות לזה ג"כ אנו מתרצים למות ולא לעבור על רצונו. ה) הנה מטבע האדם כשהולך לבית האבל וכדומה לובש בגדים פחותים אבל כשהולך לבית המשתה הוא הולך בבגדים נאים כפי יכולתו ופה בענין הזה צריך לשמח כשזכהו ד' לקדש שמו כעל כל הון וע"כ הם שהיו מתחלה גדולי מלכות והיו מלובשים בבגדי שרים לא שינו את בגדיהם החשובים אע"פ שהיו הולכין למות.

וגם ממעשה ראשה ושבעה בניה⁶ נוכל ללמוד כמה יש לו לאדם להתחזק לקדש שמו ית' כי אלו הבנים היו קטנים ובפרט הקטן שבהם שהיה שתי שנים ומחצה ואעפ"כ נתייצב באמיץ הלב נגד אנדריינוס וקבל עליו

6. ואעתיק פה לשון המדרש איכה. מעשה במרים בת נחתום שנשכית היא ושבעה בניה נטלן קיסר ונתנן לגיו מן ז' קנקלין (חדרים) הביא את הראשון וא"ל השתחוה לצלם, א"ל ח"ו איני משתחוה לצלם, א"ל למה א"ל מפני שכך כתוב בתורתנו (שמות כ) אנכי ה' אלקיך, מיד הוציאו והרגו, הוציא השני וא"ל השתחוה לצלם א"ל ח"ו אחי לא השתחוה ואני איני משתחוה, א"ל למה, א"ל שכך כתוב בתורה (שם) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, מיד גזר עליו והרגוהו, הוציא השלישי וא"ל השתחוה לצלם א"ל איני משתחוה א"ל למה א"ל שכתוב בתורה (שם) כי לא תשתחוה לאל אחר, מיד גזר עליו והרגוהו, הוציא הרביעי ואמר פסוקיה (שם) זוכה לאלהים יחרם גזר עליו והרגוהו, הוציא החמישי ואמר גם הוא פסוקיה (דברים ו) שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, מיד גזר עליו והרגוהו, הוציא הששי ואמר גם הוא פסוקיה (שם ז) כי ה' אלקיך בקרבך א-ל גדול ונורא גזר עליו והרגוהו, הוציא השביעי והוא הי' קטן שבכולן אמר בני השתחוה לצלם א"ל ח"ו, א"ל למה, א"ל שכן כתוב בתורתנו (שם ד) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ולא עוד אלא שנשבענו לאלקינו שאין אנו ממירין אותו באל אחר שנאמר (כו) את ה' האמרת היום וגו', וכשם שנשבענו לו כך נשבע לנו שאין ממירנו באומה אחרת שנאמר (שם) וה' האמריך היום א"ל אחיך שבעו ימים ושבעו חיים וראו טובה, ואת קטן לא שבעת ימים ולא שבעת חיים ולא ראית טוב בעולם, השתחוה לצלם ואעשה כך טובות, א"ל כתיב בתורתנו (שמות טו) ה' ימלוך לעולם ועד, ואמר (תהלים י) ה' מלך עולם ועד אבדו גוים מארצו, ואתה בטלים ומלכותכם בטלה, בשר ודם היום חי ולמחר מת היום עשיר ולמחר עני אבל הקב"ה חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים, א"ל ראה אחיך הרוגים לפני והריני משליך טבעתי לארץ לפני הצלם והגביהה כדי שידעו הכל ששמעת לקולי, א"ל חבל עליך מה אם אתה מתיירא מבני אדם שכמותך אני לא אתיירא מממ"ה

מיתה כדי לקדש שם ה' בעולם, ועאכ"ו בגדול שקורא ק"ש פעמים בכל יום ומקבל עליו לאהוב ה' בנפשו ומאודו כשיבא לידו בודאי עליו לקיים בלב אמיץ וחזק. וגם ממעשה דמרדכי שהתחזק שלא להשתחות להמן מפני שעשה עצמו אלוה כמו שאחז"ל אף שהיה ע"פ הטבע בסכנה גדולה עבור זה, ויש ללמוד מזה הלכתא רבתי, שאפילו אם הוא רואה שעי"ז שלא ישתחוה לעבודת כוכבים יוכל לסבב ריעותא גדולה לכמה אנשים בנפשם אעפ"כ לא יחוש לזה כלל ולא יוציא עצמו ⁷ מחוקי התורה שהרי במרדכי

הקב"ה אלקי עולם, א"ל וכי יש אלוה לעולם, א"ל אללי עליך וכי עולם של הפקר ראית, א"ל וכי יש פה לאלקיכם א"ל באלהיכם כתיב (תהלים קטו) פה להם ולא ידברו ובאלקיננו כתיב (שם לג) בדבר ה' שמים נעשו, א"ל וכי יש עינים לאלקיכם א"ל באלהיכם כתיב עינים להם ולא יראו ובאלקיננו כתיב (זכריה ד) עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ, א"ל וכי יש אזנים לאלקיכם, א"ל באלהיכם כתיב אזנים להם ולא ישמעו ובאלקיננו כתיב (מלאכי ג) ויקשב ה' וישמע. א"ל וכי יש אף לאלקיכם א"ל באלהיכם כתיב אף להם ולא יריחון ובאלקיננו כתיב וירח ה' את ריח הניחוח, א"ל וכי יש ידים לאלקיכם, א"ל באלהיכם כתיב ידיהם ולא ימישון ובאלקיננו כתיב (ישעיה מח) אף ידי יסדה ארץ, א"ל וכי יש רגלים לאלקיכם, א"ל באלהיכם כתיב רגליהם ולא יהלכו ובאלקיננו כתיב (זכריה יד) ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים, א"ל וכי יש גרון לאלקיכם, א"ל באלהיכם כתיב ולא יהגו בגרונם, ובאלקיננו כתיב (איוב לו) והגה מפיו יצא, א"ל אם יש בו כל המדות הללו באלקיכם מפני מה אינו מציל אתכם מידי כמו שהציל לחנניא מישאל ועזריה מיד נבוכדנצר, א"ל חנניא מישאל ועזריה כשרים היו ונבוכדנצר מלך הגון היה ליעשות נס על ידו, אבל אתה אינך הגון, ואנו נתחייבנו מיתה לשמים, אם אין אתה הורגנו הרבה הורגים יש למקום הרבה דרכים הרבה זאבים ואריות ונחשים ונמרים ועקרבים שיפגעו בנו ויהרגנו, אלא לסוף עתיד הקב"ה ליפרע ממך את דמנו, מיד גזר עליו להורגו, אמרה לו אמו בחיי ראשך תנה את בני ואחבקהו ואנשקהו, נתנוהו לה והוציאה לו דדיה והניקתו חלב, אמרה לו בחיי ראשך הרגני תחלה ואח"כ הרגהו, אמר לה איני שומע לך מפני שכתוב בתורתכם (ויקרא כב) ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד, אמר לו שוטה שבעולם כבר קיימת כל המצות ולא נשאר לך אלא זו בלבד, מיד צוה עליו להורגו נפלה אמו עליו והיתה מחבקתו ומנשקתו ואמרה לו בני לך אצל אברהם אביכם ואמור לו כך אמרה אמי אל תזוח דעתך עליך ותאמר בניתי מזבח והעליתי את יצחק בני, הרי אמנו בנתה ז' מזבחות והעלתה ז' בנים ביום אחד, אתה נסיון ואני מעשה, עד שהיתה מנשקתו ומחבקתו גזר עליו והרגוהו עליה, וכיון שנהרג שיערו חכמים שנותרו של אותו תינוק ונמצא בן שתי שנים וששה חדשים ושש שעות ומחצה, באותה שעה צעקו כל אומות העולם ואמרו מה אלקיהם של אלו עושה להם שכך נהרגין עליו בכל שעה, ועליהם כתיב (תהלים מד) כי עליך הורגנו כל היום, לאחר ימים נשתטית אותה האשה ונפלה מן הגג ומתה לקיים מה שנאמר (ירמיה טו) אומללה יולדות שבעה, ובת קול יוצאת ואומרת (תהלים קיג) אם הבנים שמחה.

7. וראה אחי את קדושת תורתנו כי בודאי בשעה שיצא הקצף להשמיד ולהרוג כל היהודים היו כמה אנשים מרגנים אחר מרדכי שניסבב על ידו צרה כזו והוא בודאי השיב להם שכו נכו

ע"י שלא כרע ולא השתחוה יצא קצף המן על כל כלל ישראל והיו בסכנה גדולה עי"ז ואעפ"כ לא הביט ע"ז, ולא תאמר מפני שלא חשב מתחלה שיהיה קצף עי"ז שהרי אפילו אח"כ כשיצא הגזירה ע"י הקלף לא חיפש שום עצה לפייס את המן אלא אדרבה שמר דרכו והנהגתו שלא ליתן שום כבוד להמן אפילו בקימה בעלמא לפניו [כדמוכח בקפיטל ה פסוק ט] אף שע"ז בודאי נתגדל הקצף יותר.

וראה עוד שבדורות הראשונים היו מוסרין נפשם גם על יתר המצות כדאיתא במ"ר פרשת אמור בסופו מה לך יוצא ליסקל על שמלתי את בני מה לך יוצא לישרף על ששמרתי את השבת מה לך יוצא ליהרג על שאכלתי מצה מה לך לוקה בפרגל על שעשיתי סוכה על שנטלתי לולב על שהנחתי תפילין על שעשיתי רצון אבי שבשמים ^{הדא} הוא דכתיב (זכריה יג) ואומר אליו מה המכות האלה אשר הכותי בית מאהבי המכות האלה גרמו לי להאהב לאבי שבשמים, והיינו דהיתה אז שעת גזירה שגזרו שלא לקיים התורה והיתה השעה צריכה לכך (יו"ד רנז בד"מ ע"ש):

אורי"ה 1234567

מאמר שלישי

כמה חמור הוא עון עבודת כוכבים שהיא העיקר לכל התורה כולה וכמו שאמרו חז"ל כל הכופר בעכו"ם כאלו מודה בכל התורה כולה וכל המודה בעכו"ם ככופר בכל התורה כולה, ואפילו עבר עבירה או באונס מיתה שאין עונשו מסור ביד ב"ד לענשו ע"ז, עכ"פ חילל שמו ית' ועבר על לאו דולא

לעשות על פי התורה, ונמצא לפי"ז שח"ו חוקי התורה גמרה להם הצער אבל ראה מה עלתה לבסוף מזה שחלילה לא היתה עי"ז שום היזק לא לו ולא לכלל ישראל, ואדרבה היתה תשובה גדולה עי"ז, שנהרג המן וכל בניו ותלו אותם על העץ לעיני הכל על אשר שלח ידו ביהודים וע"ה אלף מהעמלקים ושאר שונאי ישראל נהרגו וכל היהודים נעשו לשם ולתהלה בארץ, כי האמת שהבורא ית' קורא הדורות מראש כשהוא חקק את חוקי תורתו הקדושה קבעה אותה אחר כל הסיבוכים שעתידיים להיות וכשנסתכל עליה אחר כל הסיבוכים נראה כי הוא הטוב האמיתי כמו שהעיר עליה היוצר ואמר כי לקח טוב נתתי לכם וגו', ולדעתי פשוט שמפני זה הדר קבלו התורה ברצון בימי אחשורוש (כמו שאחז"ל) כי ראו בחוש שמחוקי התורה אפילו החוקים היותר חמורים [כמו בדיני עכו"ם שדיו הוא ליהרג ולא לעבורו] אפי"ה איז יוצא מהם שום ריעותא רק חיים וטוב.

תחללו את שם קדשי, ואפילו סתם חילול השם שנעשה ע"י שאר עונות ג"כ העון גדול מאד כדאמרי' ביומא (דף פז) שאפילו אם עשה תשובה וקבל יסורין אין בכח בתשובה לכפר ולא ביסורין למרק אלא כולן תולין ומיתה ממרקת את העון שנאמר ונגלה באזני אמר ה' צבקות אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון, ק"ו חילול השם שנעשה ע"י שהשתחוה לעבודת כוכבים כמה עצום הוא העון הזה, וכמה מתועב יהיה נפשו כשיעלה למעלה ויראו עליו הכל כתם של ע"ז, וכמה עידן ועידנין יסבול בגיהנם עד שיכובס נפשו מן הכתם הרע הזה.

וראה עוד דהלא ידוע שנפש הישראלי חביב מאד אצל השי"ת שהרי אדם שהוא מסוכן מצוה לחלל שבת עבדו וגם לאכול ביוה"כ כדי שישאר בחיים, הרי דנפשו של ישראל חביבה אצל הקב"ה מתורתו ואלו אם מזדמן לו לעבור על עון עכו"ם מחויב מן התורה למסור נפשו על זה שאנסוהו לעבור עליהם, וע"כ משום דאם יעבור עליהם כדי שישאר נפשו בחיים מטמא כל כך בזה את נפשו עד ששוב אינה חשובה לכלום מפני רוב טומאתה שנמשך עליה ע"ז.

וראה עוד כמה גדול העון הזה ממצוה דנבוכדנצר [המוזכר בדניאל] שהקים צלם של זהב והזמין כבשן האש וצוה להשתחות לצלם שהקים, וכל אשר לא ישתחוה יפילוהו תיכף להכבשן, הרי דאין לך אונס גדול מזה, ומסתמא הרבה והרבה מעמינו מפני היראה שמעו לדבריו [לבד מחנניה מישאל ועזריה שלא שמעו לדבריו והפילום להכבשן ועשה להם הקב"ה נס והצילם], ראה מה עלתה לעמינו לבסוף ע"ז מן השמים שעבור זה אמרו חז"ל שהיה גזירת המן להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן, והגם שלבסוף ריחם השי"ת עליהם והצילם והפך הגזירה על שונאיהם של ישראל מ"מ הלא נס גדול היה בדבר וגם זכותו של מרדכי עמד להם שהוא עשה היפך מזה שהפקיר נפשו ולא השתחוה להמן בשביל ע"ז שהי' עליו, וגם הלא כמה צער ויגון סבלו ע"ז וכמו דכתיב בקרא שהי' אבל גדול ליהודים ושק ואפר יוצע לרבים.

מכל זה נוכל להתבונן כמה צער יסבול הנפש בעוה"ב עד שיפטר מן העון הזה. ומצאתי בתוספתא דפאה והובא בירושלמי שגם בעוה"ז נפרעין

ע"ז מן האדם והוא הפירות של העבירה והקרן קיימת לו לעוה"ב, ומי שבא
 נסיון זה לידו ולא עמד בנסיונו כמה יתחרט ויתמרמר ע"ז לנצח, ולמה"ד
 לעני אחד שהי' בידו כתב גורלות והוציאו מתחת ידו מפני דחק מעט כסף
 שהיה צריך, ונודע לו אח"כ שבשעה שהוציאו מתחת ידו כבר זכה גורלו
 מאה אלפי דנרי זהב כמה יגדל צערו, אשר בשביל איזה גרגרי כסף הוציא
 מתחת ידו הון רב כזה אשר היה עומד ע"ז במדרגת אצילי ארץ כל הימים,
 ועתה נשאר בדלותו ואביונותו, כך הוא בענין הזה, כי אמנם אם אינו עומד
 בנסיונו בשביל שחס על איזה שנים של חיי הבלו חיי הזמני, כמה יצער
 וידאג ע"ז אח"כ לנצח, שהוציא מתחת ידו אושר גדול ונצחי כזה, ובפרט
 כשיראה בהיכל ה' מדרגת נפשות כאלה, אשר עמדו בנסיון, ויראה גדולתם
 ותפארתם בעולם העליון, שמאירים כצאת השמש בגבורתו, והוא ישאר
 במדרגה שפלה ודלה, כי אף אחר שינקה חטאו בגיהנם הלא מדרגתו תהיה
 שפלה ודלה, וכמה יתחרט ויתמרמר אז על עצמו אשר לא אזר כגבר חלציו
 לעמוד בנסיון בזמן קצר ולזכות בחיי הנצח, וע"כ השומר נפשו ישמור מזה
 העון מאד מאד ואז אשרי וטוב לו בזה ובבא.

מאמר רביעי

והנה עד כה ביארנו כח גדולת העון למי שמרפה עצמו ונופל בעון
 החמור הזה, ועתה נבא לבאר גודל השכר מי שמחזק עצמו ועומד בנסיון,
 ואע"ן ואומר כמה גדול כח קדושת השם שע"ז כפרה לכל ישראל לעוה"ב,
 וכדאיתא בילקוט על הפסוק וכפר אדמתו עמו, ומזה נידון ק"ו על אותו
 האדם גופא שנמחלו לו כל עונותיו, גם ע"ז עולה נפשו של אדם למחיצה
 גבוהה כ"כ בג"ע עד שאין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתו, וכדאמרין בבא
 בתרא (דף י"ע"ב) על הרוגי לוד ע"ש. ויש לו לאדם לשמוח בשעה שמזכהו ה'
 שימסר נפשו על כבוד קדושתו, וכמו שמצינו אצל ר"ע וכדאיתא בירושלמי
 ברכות פ"ט ר"ע הוה קמיתדן קומי טורנוסרופוס הרשע רחתי (הגיע) עונתי
 דק"ש שרי קרי ק"ש וגחיק (שמח), א"ל סבא סבא אי חרש (מכשף) את אי
 מבעט ביסורין את, א"ל לא חרש אנא ולא מבעט ביסורין אנא, אלא כל ימי
 קריתי פסוק זה והייתי מצטער ואומר אימתי יבא שלשתן לידי ואהבת את ה'

אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך, ריחמתי' בכל לבי ריחמתי'ה בכל ממוני ובכל נפשו, לא הוה בדיק לי, וכדין דמטית בכל נפשי והגיע זמן ק"ש ולא אפלגא דעתי (ר"ל היסורין לא הפסיקו דעתי הנכונה מאהבת ה') לפום כן אני קרי וגחיק, לא הספיקו לומר עד שיצאתה נשמתו באחד עכ"ל. וכה"ג איתא בברכות ס"א ע"ש⁸.

וכ"כ בסמ"ק שיש לו לאדם לאהוב את הקב"ה בשעה שמזמין לו ענין גדול כזה, והמתבונן בזה יראה שהוא פשוט מאד, כי הנה ידוע שאפילו מי

8. כי בזה יבואר היטב מאמר הגמרא שם וז"ל בשעה שהוציאו את ר"ע להריגה זמן ק"ש היה והיו סורקין את בשרו במסרקות של ברזל והי' מקבל עליו עול מלכות שמים א"ל תלמידיו רבינו עד כאן א"ל כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך אפילו נוטל את נשמתך אמרתי מתי יבוא לידי ואקיימנו ואכשיו שבא לידי לא אקיימנו הי' מאריך באחד עד שיצאתה נשמתו באחד יצאתה ב"ק ואמרה אשריך ר"ע שיצאה נשמתך באחד וכו' אשריך ר"ע שאתה מזומן לחיי העוה"ב, ולכאורה מה שאלו לו תלמידיו רבינו עד כאן, ולכאורה דעתם שאין מחוייב למסור נפשו ואמאי והלא אז שעת הגזירה הי' שגזרו שלא לקיים התורה והיתה השעה צריכה לכך [ועיין ביו"ד רנז בד"מ], ואי דעתם דאעפ"כ אין צריך למסור נפשו מה זה שהשיב ר"ע כל ימי הייתי מצטער מתי יבוא לידי ואקיימנו וכו', וע"כ נראה לי בפשיטות דר"ע הי' מתחזק בעת יסוריו כשהי' רוצה לקבל עליו עול מ"ש בקריאת שמע שיהי' לו אז אהבת ה' כמו בשאר הימים [וכן איתא בעין יעקב הגירסא והיה מתכוון לקבל עליו עול מלכות שמים באהבה] ולזה שאלו לו עד כאן, ר"ל האם בעת כזה שהיסורין קשין מאד האדם צריך להתבונן בענין אהבה ולזה השיב להם כהוגן דהלא כתיב בתורה ואהבת את ה' אלקיך בכל נפשך, דהיינו אפילו נוטל נשמתך על ידו אעפ"כ צריך אז לאהוב וזה הייתי מקבל עלי כל ימי בעת שאמרתי ובכל נפשך אבל לא הייתי יודע אז איך יהי' השמחה כשיצא הדבר לפועל והייתי מצפה שיבוא הדבר לידי בפועל ואקיים במעשה ובשמחת הלב באהבה שלמה ועכשיו כשיבוא לידי לא אקיימנו, ר"ל שלא יהיה הדבר עלי באהבה ובשמחה וא"כ אפסיד כל מצות האהבה שהי' לי כל ימי בעת ק"ש, וזהו ג"כ מה דאיתא ג"כ בירושלמי ריחמתי'ה בכל לבי וריחמתי'ה בכל מאודי אבל ריחמתי'ה בכל נפשי לא היה בדיק לי, ר"ל שבכל לבי ומאודי הי' בדיק לי שידוע שר"ע פירש עצמו מעניני העולם מחמת אהבת התורה על כ"ד שנה, אבל בכל נפשי לא הוה בדיק לי עד כאן מה יהיה כשיצא הדבר לפועל אם יהיה לי אהבה כמו בכל ימי בעת הקריאה, ואמרו שהיה מאריך באחד עד שיצאתה נשמתו באחד. ונראה שהכונה דר"ע רצה להתבונן בנפשו שלא ירע לו הדבר של יסוריו. והנה ידוע מה שאמר הגמרא (ברכות יד) שבאחד צריך להמליך להקב"ה בשמים ובארץ ובד' רוחות העולם, וכיון שבאמת הוא מלך על הכל אין שום דבר נעשה בלתי רצונו [וכתשובת ר' חנינא בסנהדרין סז על ההיא איתתא [מכשפה] דהוה מהדרא למשקל עפרא מתותי כרעיה דר"ח וא"ל שקילי אין עוד מלבדו כתיב ר"ל שבלתי רצונו לא תפעול לי בכשפיך מאומה], וכיון שברצונו הוא אין שום רע יוצא מאתו ח"ו ובודאי הכל לטובה וכמאמר ר"ע בעצמו דהוה רגיל לומר כל מה דעביד רחמנא לטב הוא דעביד לכך הי' מתדבק נפשו בגודל יסוריו באמיתת אחדותו ית'.

1234567

שהוא מלא דאגות מכל עבריו ובשרוהו פתאום כי זכה מאתים אלף זהובים תיכף יצא מלבו כל דאגותיו ונהפך לאיש אחר, ומרוב שמחתו יצהלו פניו, כן ממש הדבר הזה כשיתבונן בזה דבשעה קטנה יצא מאפלה⁹ לאור גדול לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, מה ששארי צדיקים יהיו צריכין לעמול על תורה ומצות כל ימי חייהם והוא ישיג בשעה קלה, ועל זה וכיוצא בזה אמרו בגמרא יש קונה עולמו בשעה אחת, ואיתא במדרש כולן צדיקים גמורים ואבות עולם ועשרה הרוגי מלכות וכל מי שנבחן בענין קידוש השם ומסר נפשו למיתה על יחוד השם נשמותיהן בישיבה של מעלה ויורדין בכל יום עם נפשות הצדיקים שבג"ע עיי"ש.

ואיתא במדרש תנחומא ר' ברכיה פתח אחות לנו קטנה במה הכתוב מדבר באברהם שהשליכו נמרוד לתוך הכבשן וכו' מה נעשה לאחותינו ביום שידובר בה ביום שאמר נמרוד להשליכו לכבשן האש, אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף אם נותן נפשו כחומה זו שהיא עומדת בפני מלחמות הרבה וימסור עצמו על קדושת השם נבנה עליה טירת כסף וכו' ואם דלת היא אם דל הוא מלמסור נפשו על קדושת השם, נצור עליה לוח ארז, מה צורה שבלוח ארז נוחה להתטשטש כך אברהם איני משגיח עליו, אמר אברהם אני חומה למסור נפשי על קדושת שמך ולא אני בלבד אלא ושדי כמגדלות אפילו בני בני חנניה מישאל ועזריה ודורו של ר' חנינא בן תרדיון וחבריו שיתנו נפשם על קדושת שמך, לפיכך אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום וכו', וה"ה בכל דור ודור אדם שעומד באמונתו כחומה שאין לזוז אותה בונה

9. וכעין שמצינו במדרש משלי (ט) אצל ר"ע וז"ל שם לאחר שהיה מת לא הניחוהו לקבורו והחזירוהו לבית האסורין ושכב שם שר בית הסוהר לשמרו, בא אליהו הצדיק ועמד על פתח ר' יהושע הגרסי א"ל שלום עליך רבי א"ל שלום עליך רבי ומורי א"ל מי אתה, כלום אתה צריך, א"ל כהן אני ובאתי להגיד לך שר"ע מת בבית האסורין, מיד הלכו שניהם לבית האסורין מצאו דלת שערי בית האסורין פתוח ושר בית הסוהר היה ישן וכל מי שהיה בבית האסורין היו ישנים והושיב את ר"ע על המטה ויצא מיד נטפל לו אליהו זכור לטוב וכו' והיו מוליכין אותו כל הלילה עד שהגיעו אצל אנטיפרס של קוצרים, כיון שהגיעו לשם עלו ג' מעלו וירדו ג' מעלות ונפתחה המערה לפנייהם וראו שם במערה כסא וספסל ושולחן ומטה ומנורה והשכיבו לר"ע על המטה ויצאו, כיון שיצאו נסתמה המערה ודלקה הנר על המטה, כיון שראה אליהו זכור לטוב כן פתח ואמר אשריכם צדיקים ואשריכם עמלי תורה ואשריכם יראי שמים שגנוז לכם וטמוז לכם ומשומר לכם במקום בג"ע לע"ל.

עליו הקב"ה לע"ל טירת כסף דהיינו שמעלה את נפשו באופן נעלה מאד ויצליחהו שם בכל אופני הצלחות, וכענין שכתבו המקובלים על רב גדיאל ראש מתיבתא בעולם המלאכים שהיה פה בן אדם ובעודו קטן מסר נפשו על כבוד קדושת השם וכשעלה נשמתו למעלה זכה עבור זה להיות ריש מתיבתא בעולם המלאכים, ואיתא באבות הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה וכו', וכך הוא בענינו.

וצריך האדם להתבונן כי באשר הוא אדם בודאי בלא"ה ג"כ לא יהיה קבוע בעוה"ז ולו יחיה שמונים שנה לבסוף יוצרך לשוב אל מקומו ואל בית עולמו, וכמאמר דהע"ה גר אנכי בארץ, ואם יפסיד ע"י קדוש השם איזה ימים מספר משני חיי הבלו הלא תחת זה יבוא תיכף לאור באור החיים בחברת קדושי עליון אנשי השם, אשר לו חיי אלף שנים פעמים ויעבוד לה' בכל כחו לא יגיע למדרגתם, ועתה יזכה למדרגה זו בשעה קלה, וגם השמחה יהיה לאלפי אלפים שנים, עד עולמי עד, ולבד זה יהיה לו ריוח גדול שיתפטר מכל עונשי גיהנם המרורים בשעה קלה, וגם יכתב שמו למעלה בספר הזכרון שהוא קודש שם אלקי שמים בעולם, ויהיה עי"ז שמו לתפארת לנצח, וכמה יגדל שמחתו נצח בזה גופא אשר יזכור כי הוא בעודו בזה העולם נתן כבוד למלך הכבוד ומסר נפשו בשביל קדושת שמו אשר האיש המתבונן בכל זה ממש אין לו להצטער מזה כלל, ואדרבה יכניס בלבבו שמחה עצומה אשר מן השמים זכוהו לזה. וכן מצינו באמת באנשי מעלה אף בדורות האחרונים שהיו הולכים למצוה זו ברוב שמחה, גם עי"ז מתוסף קדושה על נפשו כמה דכתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם וגו', והיינו שע"י שאתם מקדשים אותי לפיכך אני מקדש אתכם וכ"ש שיתן לו רוב כבוד עבור זה שכיבד את הקב"ה, וכדכתיב כי מכבדי אכבד וגו', וכמה גדול יהי' הכבוד הזה שהקב"ה בעצמו יתן הכבוד, כי אפילו מלך ב"ו כשהוא נותן בעצמו כבוד לאיזה איש בעבור שהפיק רצון ממנו הכבוד גדול מאד ומתפרסם האיש הזה עבור זה לשם ולתפארת בעיני הכל, א"כ ק"ו באלף אלפים כשמלך ממ"ה הקב"ה חולק כבוד לאדם כמה מתפרסם שמו לשם ולתהלה לפני כל פמליא של מעלה, וזה הכבוד לא כבוד העשוי להפסיק כשאר כבוד זמני כי אם כבוד נצחי.

ועוד צריך האדם להתבונן כי מי בראו ומי עשאו ומי נפח בקירבו רוח החיים הלא הכל מיד ה' הוא וא"כ בשעה שמבקש ממנו למסור לו נפשינו הלא עלינו החיוב שלא לסרב בזה ולתת לו את שלו [נכמאמר דהע"ה כי ממך הכל ומידך נתנו לך] ואדרבה עלינו למוסרו בשמחה כי לו חפץ הקב"ה להמיתנו הלא הרבה שלוחים למקום לעשות חפצו, ומי גבר יוכל לכלא בעד רוחו, וא"כ עליו לשמוח שנתן הקב"ה הבחירה בידו כדי לזכותו לנצח בעבור אשר מסר נפשו ברצון בשביל קדושת שמו ית', ונראה דרעיון זה נכלל במה שמייחדין בכל יום להקב"ה בה' אחד, ואח"כ תיכף אומר ואהבת ששם נזכר ענין קדוש השם למסור נפשינו בשביל כבודו ית', והיינו כנ"ל, דכיון שאנו מזכירין שה' אחד ונפשינו וחיינו הכל שלו, א"כ הדבר מחייב שנמסור נפשינו אליו ית' כשיזדמן לנו איזה אנס ומציק שרוצה לאנסינו לסור מאחריו.

מאמר תחבט

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה

קונטרס תלמוד תורה: כהן, ישראל מאיר בן אריה זאב (1) {4} עמוד מס': 402 הודפס ע"י אוצר החכמה